

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

בפני כב' השופט יוסף שפירא

"ילדונים" - חנות בגדי ילדים
ע"י עו"ד אליעזר צוקרמן

המבקשת

נגד

יפעת רווה
בעצמה

המשיבה

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

האם סירוב מוכר למכור טובין המסומן בתג במחיר מסוים, בטענה כי המחיר גבוה יותר, מהווה עוולה על פי הדין? זו השאלה המתעוררת בהליך זה.

לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לתביעות קטנות בירושלים (כב' השופטת מ' אביב), מיום 22.6.11 בת"ק 10-11-46453, על פיו חויבה המבקשת לשלם למשיבה סך של 1,500 ₪ כפיצוי בגין דרישתה מהמשיבה לשלם סך של 220 מ"ר בעבור זוג נעלים, שעה שהמחיר הרשום בתג היה בסך של 170 ₪.

לאחר שמיעת הצדדים בדיון לגופה של הבקשה, אני מחליט לדון בה כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה, לאחר ששוכנעתי שזכותם של בעלי הדין לא נפגעה.

פרשת הנעל

1. המבקשת הינה חנות לממכר בגדי ילדים בשם "ילדונים" ומנהלה, ירון צוקרמן, משפטן בהשכלתו, נכח אף בחלק מן הארועים נשוא הפרשה דכאן, והמבקשת מיוצגת בהליך כאן על ידי אביו של מנהלה, עו"ד אליעזר צוקרמן.

המשיבה, אף היא משפטנית בהשכלתה, בעלת רישיון לעריכת דין, חפצה לרכוש אצל המבקשת זוג נעליים, והמדבקה על התג הראתה מחיר של 170 ₪, אולם המבקשת סירבה למכור לה המוצר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

1 במחיר זה, ונדרש ממנה סך של 220 ₪, שכן זה המחיר שהמוצר נמכר בו. בסופו של יום המשיבה לא
2 רכשה את המוצר באותו יום, אלא שבה לחנות למחרת ורכשה אותו במחיר של 220 ₪.

טיעוני המבקשת

3
4
5 2. למעשה העובדות הבסיסיות אינן במחלוקת, לרבות עובדות שבידיעת המבקשת בלבד, כגון
6 העובדה שבכל הנעליים האחרות מן הסוג מושא הבקשה היו מדבקות בהן רשום 220 ₪, וזה המחיר
7 שבאתר האינטרנט ונמכר אף בחנויות אחרות. במיוחד אין מחלוקת שעל הנעל הספציפית הזו היתה
8 מדבקה של 170 ₪. המבקשת טוענת שהמדבקה "נדדה" לנעל דגן. המשיבה התלוננה במשרד
9 התמ"ת, ולדברי מר צוקרמן, לאחר ליבון קצר התיק נסגר שם.

10
11 המבקשת טוענת כי בית המשפט קמא לא נימק ולא פירש מה הוא אותו "דין" שהמבקשת לא פעלה
12 לפיו. לטענתה, התבססות המשיבה על סעיף 31א(5) לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 (להלן:
13 "החוק") אינה יכולה לעמוד, באשר הוראת סעיף 17 (ב)ד) לחוק באשר ל"מחירם בקופה" של
14 הטובין נסובה על אותם בתי עסק שבהם קופות רושמות המצוידות בקורא בר-קוד, ובהן מחירים
15 השונים לעיתים מהמחירים המצוינים על גבי הטובין.

16 כן טוענת היא כי המשיבה חזרה למחרת היום ורכשה את הטובין במחירם הנכון, ולפיכך מדובר
17 בעסקה שונה.

18 בטיעון לפני נטען כי הואיל והמשיבה סמכה ידה על סעיף 31א(5) לחוק, הוא חל רק כאשר "נקשרה
19 עסקה", כלשון החוק, וביום "האירוע" לא נמכר לה דבר. המבקשת, לשיטתה, אינה בגדר נותנת
20 שירות אלא מוכרת.

טיעוני המשיבה

21
22
23 3. הטענה בדבר אי מכירת הנעלים באותו יום, וכי לא נקשרה עסקה לא נטענה בבית המשפט
24 לתביעות קטנות ומועלית כאן לראשונה, וכן גם הטענה כי החוק לא חל בקופה רושמת. אשר לסגירת
25 התיק בתמ"ת, טוענת המשיבה כי אין אמת בדבר ואף הציגה מכתב חתום על ידי הממונה על
26 הרשות להגנת הצרכן והסחר ההוגן בתמ"ת, מיום 18.7.11 לפיו התיק נמצא עדיין בחקירה.

27 סעיף 31א(5) מאשר לבית המשפט פסיקת סכום עד 10,000 ₪ ללא הוכחת נזק.
28 לגופו של עניין, התג המציין מחיר היה מחובר לנעל שבתצוגה ולא לשום קופסה. רק לאחר שהיא
29 הציגה את התג בבית המשפט, חזרה בה המבקשת מטענה זו.

30

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

דין

4. בבית משפט קמא העידו המשיבה, גבי יפעת רווה ומר ירון צוקרמן מטעם הנתבעת דשם.

כן העיד מר צוקרמן :

"... במקרה הראשון היא לא קנתה את הנעל. אני לא מכחיש א האירוע הראשון שהתובעת ביקשה לרכוש אתה נעליים ב-170 ₪ וסירבנו למכור לה משום שהמחיר הוא 220 ₪". (שם, 1).

בהמשך הסביר כי הוא עצמו תמחר "נעל אחר נעל" וכי "המידה שהיא רצתה היתה באמצע".

בית משפט קמא ציין בפסק דינו, כי עדותה של התובעת אמינה בעיניו, וקבע ממצא עובדתי לפיו :

"היא בחרה נעל אשר היתה בתצוגה, לא בתוך קופסא. המוכרת היא זו שהגישה לה את הנ"ל. לנעל היה מחובר תג ועל התג היה מחיר של 170 ₪. המוכרת ליוותה אותה לקופה ושם היא הבהירה לה כי הנעל היא במחיר של 220 ₪ ולא 170 ₪". (שם, 2).

לאור ממצאים אלה קבע בית המשפט קמא כי התנהלות הנתבעת "הינה בניגוד לדין וחובה היה עליה למכור לתובעת את הנעל במחיר המצוין על גבי המדבקה, גם אם מדובר במדבקה מוטעית". (שם, 2).

המתווה הנורמטיבי

הגדרות

הגדרת מכר סעיף 1 לחוק, הינה :

"מכר" – לרבות השכרה, מקח-אגב-שכירות, הצגה למכירה, הצעה למכירה, וחליפין".

ואילו עסקה מוגדרת :

"עסקה" – מכירת נכס או מתן שירות".

אשר לחובת הצגת מחיר על טובין והמחיר המחייב, נקבע בסעיף 17 לחוק :

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

1 "17ב. חובת הצגת מחיר על טובין והמחיר המחייב [תיקון: תשס"ב]
2 (א) עוסק המציע, המציג או המוכר טובין לצרכן יציג על גביהם או על
3 גבי אריזתם את מחירם הכולל".
4

5 מן ההגדרות דלעיל עולה כי "הצעה למכירה" נחשבת מכר, ועל עוסק המציע, או מציג טובין להציג
6 על גביהם או על גבי אריזתם את מחירם הכולל, וזה יהא המחיר המחייב אף אם בקופה המחיר גבוה
7 יותר.

8
9 6. לפיכך, על בסיס העובדות שאינן במחלוקת כמפורט לעיל, הרי שנעשתה כאן פעולת מכר, אף
10 אם המשיבה לא רכשה באותו מעמד את הנעליים, לאור העובדה שמנהל המבקשת לא הסכים
11 למוכרן במחיר של 170 ₪. אפרט.

12
13 המבקשת סומכת ידיה על האמור בסעיף 31א(א) לחוק, שם נקבע:

14
15 "א) נקשרה עסקה בין עוסק לצרכן העוסק הפר, בשר לאותה עסקה,
16 הוראה מההוראות המפורטות להלן, רשאי בית המשפט לפסוק, בשל
17 אותה הפרה, פיצויים שאינם תלויים בנזק (בסעיף זה – פיצויים
18 לדוגמה), בסכום שלא יעלה על 10,000 שקלים חדשים
19 ...

20 (5) ביקש צרכן מעוסק כי יחויב במחיר שהוצג על הטובין, לפי סעיף
21 17ב(ד), אף אם מחירם בקופה גבוה יותר – והעוסק לא פעל בהתאם
22 לכך..."
23

24
25 לטענת המבקשת, הואיל ובאותו מעמד לא קיבלה המשיבה את הנעליים ולא שילמה עבורם, הרי
26 שלא "נקשרה עסקה" כלשון החוק, ומכאן שלא ניתן לפסוק פיצויים לדוגמא שאינם תלויים בנזק.
27

28 פרשנות המונח "נקשרה עסקה"

29
30 7. המחברת, ד"ר אורנה דויטש, מעמד הצרכן במשפט, נבו, הוצאה לאור בע"מ, תשס"ג –
31 2002, עומדת על התכליות של דין הגנת הצרכן, ובין היתר, צמצום פערי כוח בין הצדדים, דהיינו,
32 חוסר שוויון בעמדות המיקוח של הצדדים.
33

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

1 היבט נוסף הינו ההגינות המסחרית, דהיינו מניעת הצבירה של יתרון בלתי הוגן בידיהם של עוסקים
2 הנוהגים בדרכים פסולות כלפי צרכנים, על פני עוסקים אחרים הנוהגים כלפי הצרכן בהגינות.

3
4 כן מציינת המחברת, כדלקמן:

5
6 **"האינטרס של העוסק הטיפוסי הוא שעוסקים יעסקו באופן הוגן, מבלי**
7 **לנצל באופן פסול יתרונות מול צרכנים. משמעותה של השקפה זו היא כי**
8 **שוב אין לפנינו התמודדות בין חופש העיסוק לבין רעיונות של צדק**
9 **חלוקתי או צדק מתקן, אלא שאלה של איכות העיסוק. שוב אין מדובר**
10 **ב"צעדי חסד" של הגנה על צד חלש, אלא באיזון ראוי בין צדדים**
11 **"חזקים" (שם, 31).**
12

13 מתוך היבט זה נראה כי חובות הגילוי הן חלק ממגזר כללי יותר של תורת המשפט שעניינו הסדרת
14 הסיכונים ביחס למסרים תקשורתיים. אלה נועדו להטיל את הסיכון ביחס לאי-הבהירות של המסר
15 אל מי שייחנה באופן פסול מאי-בהירות זו, דהיינו על העוסק. (ראו: ע' גרוסקופף "סיווג מסרים
16 המוחלפים במהלך משא ומתן", עיוני משפט, כב(תש"ס) 745).

17
18 נראה אפוא, כי מעת לעת גוברים הכוחות המבקשים להעניק לצרכן הגנה נוספת או כלים לביטול
19 עסקה.

20
21 א' דויטש בספרה הנ"ל, מציינת:

22
23 **"החקיקה האזרחית מיועדת להקנות לצדדים כלים מהותיים – זכויות**
24 **מהותיות – אשר ימומשו באמצעות בתי המשפט בדרך הרגילה. אולם**
25 **עמדה זו מחטיאה את המטרה בהקשר הצרכני. בהקשר זה הבעיה**
26 **המרכזית, כפי שמצאנו בחיבור זה, היא חוסר גישה מספקת לבתי**
27 **המשפט. על כן ההסדרים שנקבעים, נוחים ככל שיהיו מבחינת הצרכן,**
28 **אינם אפקטיביים ללא אימוץ עמדות רלוונטיות בהקשר הצרכני, דהיינו**
29 **ללא אימוץ אפיונים עקרוניים הנוהגים בחקיקה הצרכנית אשר נועדו**
30 **לחזק את הגישה לערכאות, וללא חיזוק הבהירות והקונקרטיזציה**
31 **בחקיקה, בעוד שהחקיקה האזרחית הכללית נוהגת להתבסס על**
32 **עקרונות רחבים, יותר מאשר על כללים" (שם, 460).**
33
34

35 8. ספרה של א' דויטש יצא לאור בשנת 2002, והנה אכן בשנת 2007 תוקן החוק, ובדברי
36 ההסבר להצעת חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 פיצויים לדוגמה (תיקון מס' 21) תשס"ח – 2007
37 ציין השר אלי ישי, כדלקמן:
38

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווה

1 "נקודת המוצא של הצעת חוק זו היא חולשת הצרכן לעומת העוסק,
2 חולשה אשר פרט לפערי מידע בין הצדדים, מתבטאת גם בהעדר
3 מוטיבציה של הצרכן לגשת לערכאות משפטיות ולממש את זכויותיו מול
4 העוסק. חוסר המוטיבציה כאמור, גורם לכך שהפרות על הוראות החוק
5 הופכות להיות כדאיות לעוסק ועל כן, מבקשת הצעת החוק לרפא את
6 העדר המוטיבציה של הצרכן וכן למנוע את כדאיות ביצוע ההפרה על ידי
7 עוסק, באמצעות הענקת זכות לצרכן להגיש נגד עוסק תביעה לפיצוי
8 לדוגמה בגין הפרה של הוראות החוק".
9 (ראו: דיוני ועדת הכלכלה, שם, שם).

10
11 על פרוש המונח "נקשרה" ניתן ללמד מדיני החוזים הכללים. בחוק החוזים (חלק כללי),
12 תש"לג 1973 (להלן: "חוק החוזים") המגדיר חוזה, כדלקמן:

13
14 "חוזה נוצר בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה".

15
16 ואילו "הצעה" מוגדרת בסעיף 2 כדלקמן:

17
18 "פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת
19 דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי
20 אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה
21 לציבור".

22
23 ואילו סעיף 5 מגדיר "קיבול", כדלקמן:

24
25 "הקיבול יהיה בהודעת הניצע שנמסרה למציע ומעידה על גמירת
26 דעתו של הניצע להתקשר עם המציע בחוזה לפי ההצע".

27
28
29 9. פרופ' סיני דויטש, בספרו "דיני הגנת הצרכן, יסודות ועקרונות", כרך א', ההוצאה לאור של
30 לשכת עורכי הדין, תשס"א – 2001, שנכתב אף הוא טרם התיקון לחוק, משנת 2007, מתייחס
31 להגדרת מכר בתחום זה, כדלקמן:

32
33 "בבסיסה של תורת הזכויות במשפט מקובל לטעון שכנגד כל חובה יש
34 זכות. כך גם אין מוכר ללא קונה ואין קונה ללא מוכר. משום כך תגדיר
35 הגדרת מכר שבחוק הגנת הצרכן גם את המונח "קונה" שבחוק. המונח
36 "מכר" הוגדר בחוק הגנת הצרכן כך: "מכר – לרבות השכרה, מקח אגב
37 שכירות, הצגה למכירה, הצעה למכירת וחליפין". הגדרה זו רחבה מן
38 המונח "מכר" שבחוק המכר, שכן היא כוללת הן שכירות והן הצגה או
39 הצעה למכירה. הוספת שכירות למונח "מכר" נחוצה לאור הרצון

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רווח

1 שעסקאות רבות יותר תהיינה כלולות בחוק הגנת הצרכן, ואין כל סיבה
 2 שהצרכן לא יהיה מוגן מפני הטעיה או עושק בעיסקת שכירות כמו
 3 בעיסקת מכר.
 4 ההגדרה של "מכר" כוללת גם הצגה או הצעה למכירה. הסיבה לכך היא
 5 שבחוק הגנת הצרכן יש הוראות עונשיות ומינהליות המאפשרות הטלת
 6 קנסות בגין הטעיה בהצעת מכר, גם אם המכר לא התבצע בסופו של דבר.
 7 מאחר שהגדרת "מכר" כחלק מהגדרת צרכן בחוק רלוונטית הן לסעדים
 8 האזרחיים והן לסעדים הפליליים, ייתכן שטוב היה עושה המחוקק לו
 9 היה משתמש בשתי הגדרות נפרדות, "מכר" ו"הצעת מכר", ולא היה
 10 כולל בהגדרת מכר פעולה שאינה מכר. בסעיף ההגדרות של חוק הפיקוח
 11 של מצרכים ושירותים, תשי"ח – 1957, יש הבחנה בין מכירה להצעת
 12 מכירה, אף על פי שהחוק קובע סנקציות עונשיות בלבד, ואין בו סעדים
 13 אזרחיים ישירים. גם בסעיפים המהותיים של חוק הפיקוח יש
 14 התייחסות נפרדת למכירה ולהצעות מכירה. היה ניתן לעשות הבחנה זו
 15 גם בחוק הגנת הצרכן. ההבחנה בין עיסקת מכר למשא-ומתן הקודם
 16 למכר, כגון הצגת הממכר או הצעתו למכירה, היא הבחנה מהותית בדיני
 17 החוזים, לכאורה אין סיבה שבחוק הגנת הצרכן ישובשו מונחים יסודיים
 18 כ"מכר" וייכללו פעולות טרום-חוזיות. לנוכח מטרתו המיוחדת של חוק
 19 הגנת הצרכן אין הכרח שתהיה זהות בהגדרות של חוק המכר וחוק הגנת
 20 הצרכן. חוק הגנת הצרכן אינו חלק מהקודקס האזרחי המתוכנן, יחד עם
 21 זאת, ספק אם זה מצדיק מתן פרשנות שונה למושגי-יסוד של המשפט
 22 האזרחי. מבלי להיכנס לשאלה בדבר התוצאות האפשריות של הפרדה
 23 בין הקודיפיקציה האזרחית לחקיקה הצרכנית אפשר יהיה להשתמש
 24 בכל מקרה בהגדרות המקובלות של המשפט האזרחי כבסיס למונחים
 25 המופיעים בחוק הגנת הצרכן, אלא אם כן יש מטרה המצדיקה פרשנות
 26 שונה".

ובהערת שוליים 105 מציין הוא:

30 "המונח "מכר" אינו מיוחד לנכס, והוא רלוונטי גם לשירות. אמנם, סעיף
 31 1 לחוק הגנת הצרכן משתמש במונח "מכר" ביחס לנכסים, ואילו לגבי
 32 שירותים הוא משתמש במונח "מתן" שירות, אולם לדעתי, ההבחנה היא
 33 סמנטית בלבד, כפי שיוסבר בפרק הבא. מכאן שהצעת מכירה עוסקת גם
 34 בהצעת שירות".

38 10. גבריאלה שלו, בספרה דיני חוזים, מהדורה שניה, **דין הוצאה לאור בע"מ** (להלן: "שלו"),
 39 מציינת כי על פי גישת החוק ליצירת חוזה המושתתת על התיאוריה האובייקטיבית, האופיינית
 40 לדין-החוזים המודרני, מושם הדגש על הגילוי החיצוני של ההסכמה ולא על הכוונות או המחשבות
 41 המלוות אותה. (שם, 84).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רוזה

1 כך, למעשה, חוק הגנת הצרכן רואה ב"הצעה", כהגדרתה בו, או "הצגת" המחיר כהצעה בלתי
2 חוזרת, כמשמעותה בדיני החוזים, ומכאן שאין צורך להיזקק לתורת התמורה. ועוד, המועד שבו
3 נוצר החוזה הוא המועד שבו נמסרת למציע הודעת קיבול (סעיף 5 לחוק החוזים; שלו, שם, 90).

4
5 ועוד מוסיפה שלו, כדלקמן:

6
7 **"בחוזים "בין נוכחים", אין, בדרך-כלל, קושי רב באיתור המועד שבו**
8 **נכרת החוזה. מטבע הדברים, בחוזים כאלה קיימת חפיפה כמעט מלאה**
9 **בין מתן הודעת קיבול לבין מסירתה וקליטתה. החוזה נכרת ברגע שבו**
10 **קולט (שומע או רואה) המציע את הודעת הניצע (מלים או סימנים)".**

11
12 (ראו: ס' דויטש, הצעה בלתי חוזרת ואופציה: "האמנם סמנטיקה בלבד?" עיוני משפט יב (תשמ"ז),
13
14 275, 276).

15
16 פועל יוצא מן האמור, כי במקרה דנן נקשרה עיסקה, אף אם הנעל לא התקבלה אצל המשיבה וזו לא
17 שילמה בעבורה. מכאן שהאירוע השני, למחרת, אין לו כל רלוונטיות להכרעה כי התקיימו הצעה
18 וקיבול ביום הקודם.

19
20
21 תוצאה אחרת תעקר את הרציונאל של דיני הצרכנות בסוגיה זו, כאשר עסק אינו מוכן לקבל את
22 התמורה הנקובה בתג המחיר שהוא עצמו קבע. כפי שראינו לעיל, בסוגיה זו, בדיני הצרכנות מתייטר
23 הצורך בתמורה.

מן הכלל אל הפרט

24
25
26
27
28 11. לאחר הדיון שהתקיים בבקשה הגישה המבקשת "בקשה לתיקון והשלמת הפרוטוקול", בה
29 למעשה מבוקש גם להוסיף טיעונים. אינני מוצא מקום לתקן את הפרוטוקול, אולם אקבל את
30 הודעתה ובקשתה, בחלקה, דהיינו אקבל את הדברים כחלק מטיעוני המבקשת.
31 בתוך כך אתייחס לטענת המבקשת בדוגמא המובאת על ידה לפיה יכול לקרות שבחנות לממכר
32 טלוויזיות עובר ילד ומוריד מדבקה מקומקום עליה רשום המחיר: "50 ₪", ומדביק אותה על
33 טלוויזיה העולה 5,000 ₪.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רת"ק 11-07-9674 בגדי ילדים נ' רוזה

1 למותר לציין שאם נעשה מעשה קונדס שכזה, או טעות קיצונית, הרי שניתן להחיל את דיני הטעות,
2 באשר לא ידו של העוסק בכך.
3
4 זאת ועוד, אמנם בהגנת הצרכן קעסקינן, אולם בית המשפט ישקול נסיבות כל מקרה לגופו. אשר
5 לסכום שבו חויבה המבקשת, אכן בנסיבות העניין, נראה הוא על הצד הגבוה, ולפיכך אני מעמידו על
6 סך 800 ₪.
7
8 בכפוף לכך, הערעור נדחה.
9
10 לאור התוצאה בה התקבלה הבקשה חלקית, אין צו להוצאות.
11
12 הפיקדון יוחזר למפקידו.
13
14
15
16
17 ניתנה היום, ד' תשרי תשע"ב, 2 אוקטובר, 2011, בהעדר הצדדים.
18

י. שפירא

יוסף שפירא, שופט

19
20